

Elektronisk kopia till

Patrik Pierd, Swedavia AB

Swedavia AB
Olle Sundin
168 67 Bromma**Part:**Swedavia AB
556797-0818
168 67 Bromma

Ansökan om begränsning av marknaden för markttjänster vid Bromma Stockholm flygplats

Transportstyrelsens beslut

Transportstyrelsen avslår er ansökan om begränsning av marknaden för markttjänster.

Redogörelse för ärendet

Den 11 november 2011 inkom er ansökan om att begränsa antalet markttjänstleverantörer vid Bromma Stockholm flygplats (hädanefter kallad flygplatsen). Ansökan gällde att med stöd i 8 § i lag (2000:150) om markttjänster på flygplatser begränsa antalet markttjänstleverantörer till två för en period om fem år. Vid ett möte den 16 april 2012 mellan Transportstyrelsen och er framkom att ni avsåg justera er ansökan till att med stöd av 9 § begränsa antalet markttjänstleverantörer till en (er egen markttjänstorganisation). Den 10 maj 2012 anmodades ni att precisera er justerade ansökan och komplettera densamma. Den 4 juni inkom begärda precisering och komplettering.

Er justerade ansökan avser att begränsa antalet leverantörer till en enda leverantör enligt 9 §, samt att förbjuda egenhantering enligt 13 §. Ansökan omfattar följande tjänster enligt bilagan till lagen om markttjänster:

- 1.3 behandling, förvaring, hantering och administration av lastenheterna,
- 3 bagagehantering,
- 4.2 posthantering,
- 5 ramptjänster (5.1–5.7),
- 6.2 luftkonditionering och uppvärmning av kabinen, borttagning av snö och is från flygplanet, avisning av flygplanet och
- 7.1 organisering och verkställande av tankning och tömning av bränsle, inbegripet lagring av bränslet, kontroll av levererad kvalitet och kvantitet.

Den 15 juni 2012 begärde Transportstyrelsen ytterligare kompletteringar och den 27 juni besvarade ni Transportstyrelsens begäran. Av kompletteringen framgår att ni avser att ansöka om förlängning av en eventuellt beviljad begränsning med stöd av artikel 9.6 i rådets direktiv 96/67/EG av den 15 oktober 1996 om tillträde till marknaden för markttjänster på flygplatserna inom gemenskapen.

Den 18 oktober 2012 gav Transportstyrelsen er möjlighet att bemöta synpunkter som inkommit från andra intressenter. Samtidigt begärdes ytterligare en komplettering avseende 20 och 21 §§ i lagen om markttjänster, i synnerhet med avseende på centraliserad infrastruktur. Ni svarade den 31 oktober 2012. Av svaret framgår att ni är medvetna om möjligheterna i 20 och 21 §§, men att ni anser det omöjligt att ha mer än en leverantör av markttjänster vid flygplatsen på grund av utrymmesbrist. Vidare framgår att ansökan endast avser linjetrafik och seriemässig charter, inte allmänflyg, inklusive affärsflyg.

Skäl för beslutet

Regelverk

Enligt 6 § i lag om markttjänster på flygplatser ska bestämmelserna i lagen tillämpas på flygplatser med en årstrafik som är större än eller lika med två miljoner passagerarrörelser eller 50 000 ton gods. Bestämmelserna för vissa utpekade tjänster i 12 § som avser egenhantering ska tillämpas vid flygplatser med en årstrafik som är större än eller lika med en miljon passagerarrörelser eller 25 000 ton gods.

Enligt 7 § ska tillträdet till marknaden för marktjänster vara fritt. Trots detta får tillträdet begränsas enligt 8 och 9 §§ när det gäller leverantörer av marktjänster till tredje man och enligt 12 och 13 §§ när det gäller egenhantering. Detta får endast ske i den utsträckning säkerheten, kapaciteten eller utrymmet på flygplatsen kräver det.

Antalet leverantörer av marktjänster till tredje man kan begränsas för tjänster enligt 8 § första stycket, dvs.:

- bagagehantering,
- ramptjänster,
- påfyllning av bränsle och olja, och
- gods- och posthantering såväl vid ankomst och avgång som i transit, när det gäller den fysiska hanteringen av gods och post mellan terminalanläggningen och luftfartyget.

Enligt 9 § får rätten att tillhandahålla dessa tjänster begränsas till en enda leverantör för en tid av högst två år om det finns särskilda utrymmes- eller kapacitetsbegränsningar. Rätten att tillhandahålla andra tjänster än de som angivits ovan (och som framgår av bilagan till lagen) får också begränsas om det finns särskilda utrymmes- eller kapacitetsbegränsningar. Dock får antalet leverantörer inte begränsas till färre än två och begränsningen får gälla för en tid av högst tre år.

Också utövandet av egenhantering av de ovan angivna tjänsterna får enligt 12 § begränsas. Enligt 13 § får rätten att utöva egenhantering av dessa tjänster förbjudas eller begränsas till en enda användare för en tid av högst tre år om det finns särskilda utrymmes- eller kapacitetsbegränsningar. Rätten att utöva egenhantering av andra tjänster än de som angivits ovan (och som framgår av bilagan till lagen) kan begränsas till minst två användare för en tid av högst tre år om det finns särskilda utrymmes- eller kapacitetsbegränsningar.

Den förlängning av en eventuell begränsning som ni avser att söka regleras i artikel 9.6 i rådets direktiv 96/67/EG av den 15 oktober 1996 om tillträde till marknaden för marktjänster på flygplatserna inom gemenskapen. Enligt direktivet ska beslut om förlängning fattas av Europeiska kommissionen efter ansökan från medlemsstaten. Denna begäran kan innebära en förlängning med ytterligare två år, men avser endast tjänsterna till tredje man, inte förbud mot egenhantering.

Skäl för ansökan

Ni anför i era skrivelser att den begränsade ytan i lokaler för bagagehantering inte kan fördelas på ett rationellt sätt med fler än en leverantör och vill därför begränsa tillträdet till marknaden för bagagehantering. För ramptjänster anför ni brist på yta runt luftfartyget vid utförande av ramptjänster och brist på yta för parkering av ramputrustning. På samma sätt anføres brist på yta för uppställning av tankanläggningar och fordon för hantering av glykol och utförande av avisning. Som en följd av brist på utrymme anser ni att säkerhetsrisker kan uppstå. Ni har inte anført några skäl till varför antalet leverantörer av posthantering och tankning och tömning av bränsle, inbegripet lagring av bränslet, bör begränsas.

Ni anför vidare i er ansökan att det före den ombyggnation som planeras på flygplatsen är omöjligt att inrymma mer än en leverantör och att ombyggnationen kommer möjliggöra att marknaden för marktjänster på flygplatsen kan öppnas upp för fler leverantörer.

Transportstyrelsens bedömning

Bromma Stockholm flygplats har sedan 2010, enligt Sveriges officiella statistik, fler än två miljoner passagerarrörelser per år, varför lagens bestämmelser om leverantörer av marktjänster till tredje man och egenhantering är tillämpliga.¹ Er ansökan avser tjänsterna

- 1.3 behandling, förvaring, hantering och administration av lastenheterna,
- 3 bagagehantering,
- 4.2 posthantering,
- 5 Ramptjänster (5.1–5.7),
- 6.2 luftkonditionering och uppvärmning av kabinen, borttagning av snö och is från flygplanet, avisning av flygplanet, samt
- 7.1 organisering och verkställande av tankning och tömning av bränsle, inbegripet lagring av bränslet, kontroll av levererad kvalitet och kvantitet.

Ansökan innebär att ni för dessa tjänster vill begränsa antalet marktjänstleverantörer till en, dvs. endast tillåta er egen marktjänstorganisation att tillhandahålla dessa tjänster samt förbjuda egenhantering för linjefart och seriemässig charter.

---

¹ Luftfartsstatistik 2011 och 2012, Trafikanalys, <http://www.trafa.se/sv/Statistik/Luftfart/>.

Tjänstekategorierna 1.3 och 6.2

Tjänstekategorierna 1.3 och 6.2 återfinns *inte* i 8 eller 12 §§. Antalet leverantörer av dessa tjänster till tredje man får inte begränsas till färre än två. Ett förbud mot egenhantering av dessa tjänster är inte möjlig. Det saknas därför skäl för Transportstyrelsen att ta ställning till omfattningen av de utrymmes- eller kapacitetsbegränsningar som ni anför. Detta medför att ansökan avslås i denna del.

Tjänstekategorierna 3, 4.2, 5 och 7.1

Resterande tjänstekategorier i ansökan: 3, 4.2, 5 och 7.1, återfinns i 8 och 12 §§. En begränsning av tjänsterna till tredje man kan enligt 9 § göras till en enda leverantör för en tid av högst två år om det finns särskilda utrymmes- eller kapacitetsbegränsningar. Av samma skäl och för en tid av högst tre år kan egenhantering av tjänsterna förbjudas enligt 13 §.

Generellt har ni anförut utrymmesbrist på flygplatsen som skäl till ansökan. Transportstyrelsen bedömer att ni inte har visat att det finns sådana särskilda utrymmes- eller kapacitetsbegränsningar som kan motivera en begränsning av marknaden för marktjänster på det sätt som ansökan avser.

Transportstyrelsen bedömer att ytterligare leverantörer eller egenhantering inte innebär ett väsentligt ökat utrymmesbehov. En ny leverantör ersätter Swedavias marktjänstorganisation i de fall där den nye leverantören slutit avtal med flygföretag som trafikerar flygplatsen. Antalet trafik- eller passagerarrörelser kommer inte att öka som en följd av fler marktjänstleverantörer. Ett visst ökat behov av lokaler för administration, omklädning och liknande kan uppstå.

Enligt 20 § lagen om marktjänster ska parterna ges tillträde till anläggningar i sådan omfattning och på sådant sätt som är nödvändigt för att de ska kunna tillhandahålla tjänsterna eller utöva egenhantering. Lagens förarbeten har även förutsett att det kan uppstå utrymmesbrist: *"De disponibla utrymmena skall fördelas mellan dem som utför marktjänster, och när så erfordras måste tjänstleverantörer och användare som bedriver egenhantering vara beredda på att avstå delar av tidigare tilldelade utrymmen för att bereda plats åt tillkommande operatörer eller att utrymmena får disponeras på annat sätt."*² Enligt 20 § andra stycket ges därför flygplatsens ledningsenhet möjlighet att besluta om sådana jämkningar och omfördelningar av utrymmen och liknande mellan alla som utför eller står i begrepp att börja utföra marktjänster på flygplatsen.

Vidare kan ytterligare leverantörer innebära mer infrastruktur för marktjänster på flygplatsen om varje leverantör har t.ex. egna bagagevagnar

---

² Proposition 1999/2000:41 Marktjänster på flygplatser, s.19.

och fordon. Lagstiftaren har även förutsett en sådan situation och har därför gett flygplatsens ledningsenhet möjlighet att centralisera infrastrukturen enligt 21 §.

Transportstyrelsen bedömer att ni inte har uttömt de möjligheter till jämkningar, omfördelningar och centraliseringar som lagens 20 och 21 §§ erbjuder.

Av era skrivelser framgår vidare att ombyggnationen enligt plan ska vara avslutad 2020. Den nya terminalbyggnaden ska enligt planen tas i drift någon gång under åren 2016–2018. Dessutom framgår det av underlagen att inga bindande beslut ännu är tagna och att alla nödvändiga tillstånd ännu inte är beviljade. Ett beviljande av er ansökan om begränsning av antalet leverantörer för vissa marktjänster, oavsett omfattning, skulle endast kunna gälla fram till och med årsskiftet 2014/2015. Eftersom er tidplan innebär att den nya terminalbyggnaden tas i drift först någon gång under perioden 2016–2018 är det inte sannolikt att de utrymmesproblem som anförts som skäl till ansökan avhjälpes när undantaget löper ut. Problemen skulle kvarstå även efter det att en eventuell begränsningsperiod löpt ut.

Ni anför också möjligheten till förlängning i er skrivelse av den 1 juni 2012. Den möjlighet till förlängning som ni refererar till har varken genomförts i lag om marktjänster på flygplatser eller förordning (2000:151) om marktjänster på flygplatser. Transportstyrelsen bedömer därför att det är regeringen som kan ansöka om den aktuella förlängningen hos Europeiska kommissionen. Transportstyrelsen har därför inte att avgöra huruvida en ansökan om förlängning ska begäras. Möjligheten till förlängning påverkar inte vår bedömning vad gäller de särskilda utrymmes- och kapacitetsbegränsningar som krävs för en begränsning.

Vid en sammanvägd bedömning finner Transportstyrelsen att ni inte visat att särskilda utrymmes- eller kapacitetsskäl föreligger i den omfattning som skulle kunna motivera en begränsning av marktjänsterna i tjänstekategorierna 3, 4.2, 5 och 7.1. Ansökan ska därför avslås även i denna del.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas. Överklagandet ska vara skriftligt och ni ska ange vilket beslut som överklagas och vilken ändring ni vill ha. Överklagandet ska ställas till Förvaltningsdomstolen i Linköping men skickas till Transportstyrelsen Luftfartsavdelningen, 601 73 Norrköping. Överklagandet ska ha kommit till Transportstyrelsen inom 3 veckor från det att ni tog del av detta beslut eller, om ni företräder det allmänna och beslutet överklagas till en förvaltningsrätt eller kammarrätt, inom 3 veckor från den dag då beslutet meddelades.

Beslut i detta ärende har fattats av luftfartsdirektören Ingrid Cherfils. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog juristen Loella Fjällskog och handläggaren Anders Bäckstrand, den senare föredragande.

Ingrid Cherfils
luftfartsdirektör